



Dysfagie na CVA



Sint-Maria Halle
ALGEMEEN ZIEKENHUIS

Wat is dysfagie?

Een persoon met dysfagie heeft problemen om voedsel en/of drank veilig en/of efficiënt van de mond via de keelholte naar de slokdarm te brengen.

De oorzaak, aard en de ernst van deze slikstoornis kan variëren.

Hoe manifesteert het zich?

De slikstoornis kan zich op [verschillende wijzen](#) manifesteren:

- [Verslikken met hoestreflex](#): Wanneer voedsel of drank in de luchtweg terechtkomt in plaats van in de slokdarm, treedt de hoestreflex op. Zo wordt het voedsel dat de luchtweg binnendringt, opgehoest.
- [Verslikken zonder hoestreflex](#): De hoestreflex is niet of onvoldoende doeltreffend. Er wordt geen hoest uitgelokt op het moment dat voedsel de luchtpijp binnenloopt.
- [Problemen met doorslikken van voedsel, drank of speeksel](#)

Verslikken kan [gevaarlijke gevolgen](#) hebben zoals verstikking of longontsteking. Ernstige slikproblemen kunnen leiden tot vermagering, ondervoeding of uitdroging.

Wanneer hulp zoeken?

- Kwijlen of lekken van voedsel uit de mond
- Drank of voedsel komt langs de neus terug
- Voedsel blijft gedeeltelijk of volledig in de mond achter
- Meerdere slikpogingen nodig alvorens drank of voedsel doorgeslikt wordt

- Het eten duurt langer dan 30 minuten
- Vaak keelschrapen of hoesten na het slikken
- Ademnood
- Moeite of pijn bij het kauwen/slikken
- Vermageren
-

Wat doet de logopedist?

De logopedist werkt steeds op [voorschrift van de arts-specialist](#).

Er wordt gestart met een uitgebreide anamnese (medische voorgeschiedenis, gewicht, klachten, datum van ontstaan, wijze van ontstaan, voedselinname, eventuele aanwezigheid van bijvoeding of vervangvoeding, ...).

Er wordt gekeken naar enkele [basisvoorwaarden](#) zoals de ademhaling, beweeglijkheid van tong en lippen, de hoestkracht en de stem.

Daarna wordt er een [sliktest](#) uitgevoerd. Nu krijgt de persoon verschillende soorten hoeveelheid drank én voeding aangeboden.

Er kan aanvullend een [slikonderzoek](#) gevraagd worden bij de neus-, keel- en oorarts of de radioloog.

Op basis van de onderzoeksgegevens worden de volgende stappen bepaald. Soms volstaan enkele tips. In andere gevallen wordt [therapie](#) gestart om bepaalde technieken aan te leren die het slikken verbeteren. Ook voedingsaanpassingen zijn mogelijk. Als er nog niet geslikt mag worden, wordt er overgegaan naar alternatieve voeding (sondevoeding). Dit gebeurt in overleg met de arts en de diëtist. Wanneer er onvoldoende gegeten wordt, kan de diëtist ook bijvoeding aanraden. De logopedist volgt het slikken verder op en stuurt bij waar nodig.

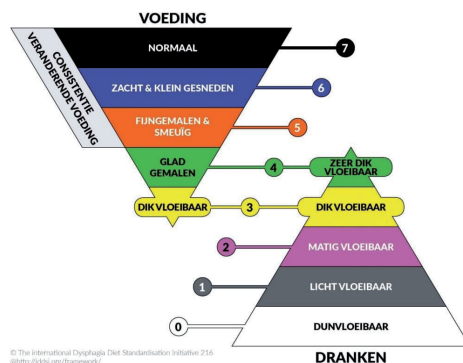
Een slikprobleem wordt **multidisciplinair** aangepakt. Dit betekent dat er overleg is met zowel een arts, een verpleegkundige, een ergotherapeut, een logistiek assistent, een diëtist, een logopedist, ... Zowel de persoon met dysfagie als zijn/haar directe omgeving wordt bij de therapie betrokken.

Voedingsaanpassingen

De voeding wordt frequent aangepast om het slikproces zo aangenaam en veilig mogelijk te laten verlopen. Er bestaat een internationaal gestandaardiseerd kader om deze aanpassingen aan voeding en vloeistoffen te beschrijven. Dit kader kreeg de term IDDSI (International Dysphagia Diet Standardization Initiative).

Vloeistoffen kunnen ingedikt worden, gaande van dunvloeibaar tot zeer dikvloeibaar. Hoe hoger het niveau, hoe dikker de vloeistof.

Voor vaste voeding variëren we van dikvloeibaar naar gladgemalen (puree), fijngemalen, gesneden en normaal.



Waar kan je zelf op letten?

- Volg in elke situatie de gegeven individuele slikadviezen. Bij twijfel: contacteer de logopedist, een verpleegkundige, ...
- Vermeng geen voeding met verschillende consistenties. Houd ze gescheiden op het bord.
 - JA: aardappelpuree, spinazie en vis
 - NEE: rijst gemengd met taaie stukjes vlees

Enkele tips

- Creëer een rustige omgeving om te eten: zet de televisie of de radio uit, voer geen gesprekken tijdens het eten.
- Goed rechtop zitten tijdens en NA de maaltijd.
- Vermijd kantelen van het hoofd naar achteren! Kantel het hoofd naar voor tijdens het slikken. Als familie kan je het hoofd mee helpen ondersteunen.

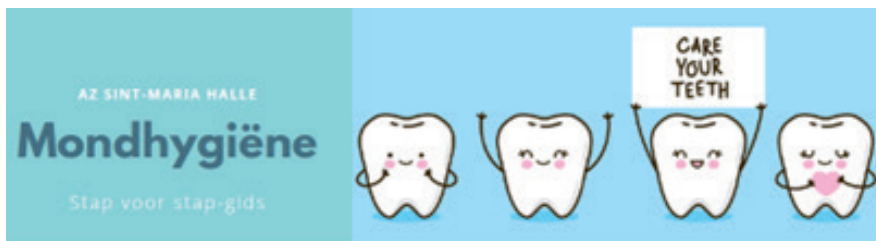


- Verwijder een niet passende gebitsprothese.
- Eet met normale of iets kleinere happen of slokken.
- Slik rustig door, eventueel meerdere keren indien dit nodig is.
- Neem geen volgende hap als de mond niet volledig leeg is.

- Gebruik **geen aangepaste materialen als dit niet geadviseerd** werd. Sommige bekertjes of materialen kunnen slikproblemen in de hand werken of vergroten. Vermijd het gebruik van een tuitbeker! Een beker met een neusuitsparing daarentegen kunt u wel gebruiken. Het gebruik van rietjes kan gebruikt worden indien dit besproken werd met de logopedist.



- **Begeleid eventueel verbaal:** 'mond goed openen', 'lippen sluiten', 'goed slikken'.
- Heb aandacht voor een goede mondhygiëne. Zorg dat er geen voedselresten achterblijven in de mond na de maaltijd: **spoel** je mond en **poets** je tanden.



Ter preventie van



Wat bij verslikken

Wanneer verslikken lijkt op te treden, laat dan rustig ophoesten tot alles weer beter is. Klop niet op de rug van de persoon. Steek de handen niet in de lucht.

Bied pas opnieuw voeding of drank aan als uw familielid/ kennis opnieuw rustig ademt.

Wat bij verstikken

Verwijder het vaste voedsel uit de mond

Pas het [Heimlich-manoeuvre](#) toe:

1. Ga achter de patiënt staan en laat hem lichtjes voorover buigen
2. Maak een vuist met één hand
3. Vouw uw handen rond zijn middel en grijp uw vuist vast met uw andere hand. Plaats deze aan de bovenzijde van de maag, net onder de ribben
4. Maak een korte, harde beweging inwaarts en opwaarts
5. Herhaal tot het voedsel vrij komt.



Heeft u na het lezen van deze folder nog vragen, aarzel dan niet om deze te stellen aan de zorgmedewerkers van de afdeling waar uw naaste verblijft.

contactgegevens:

logopediesintmariahalle@gmail.com

Tel: 02 363 61 22



Sint-Maria Halle

ALGEMEEN ZIEKENHUIS

Algemeen Ziekenhuis Sint-Maria vzw
ond. nr. 0467.967.491

Ziekenhuislaan 100 | 1500 Halle
tel. +32 (0)2 363 12 11 | fax +32 (0)2 363 12 10
www.sintmaria.be